

TIẾNG-DÂN

LA VOIX DU PEUPLE

啟 民

MỖI TUẦN XUẤT-BẢN HAI LẦN: THỨ TƯ VÀ THỨ BẢY

Chịu-trách nhiệm Chủ-biên: HUỖNH-THỨC-KHÁNG

Quản-ly: TRẦN-ĐÌNH-PHẦN

Đường Đổng-Ba — Hà-Nội

Giấy phép số 13

Ngày 10-10-1963

**Học thuyết bay
chỉ làm trở ngại
cho chế-độ dõ.**

BỒI VỚI KINH - TÊ KHÙNG - HOÀNG PHẢI NÊN THẾ NÀO ?

GIA-ĐÌNH VỚI XÃ-HỘI

Cái vấn đề quan hệ nhưt, nhưt giúp nhưt với cái vấn đề sinh mệnh, là vấn đề kinh tế. Mà sự phát triển của công nghệ, dựa theo những cơ khí tình xảo, lại để ra cái tình trạng sinh sản quá sức như cần; mà cái tình trạng ấy lại kéo theo cái tình hình kinh tế khủng hoảng.

Trong khi thế giới này dường nhưt miệt ai lo phần này để hàn giúp về cuộc chiến tranh - tôi muốn nói cuộc Đại chiến vừa qua - thì các nước sinh sản có lớn cho mấy cũng không có điều phòng ngừa, vì một phần lớn, nếu không thì gần-lĩ cả hóa hàng chế tạo ra, đều tiêu thụ về chiến tranh, hoặc một cách giáng tiếp hay trực tiếp.

Trong cuộc Đại chiến các nước
dự chiến đường vào cái địa vị một
người say rượu nhà giàu có, đánh
chén để thêm ở lâu quán rồi về
nhà đập phá tan hoang. Đập phá
rồi lại phải đại lượng ra sắm lại. Tài
sản của người say rượu kia phải
giảm bớt, nhưng tài sự sắm lại
do nó lại bỏ cho sự khủng hoảng
của người ngoài.

Ngày nay thì không thể, tuy cái
than, lửa chiến tranh cũng vẫn
còn nằm ở dưới đám tro tàn chưa
chịu tắt hẳn—mà chắc là không khi
nào tắt được! — nhưng thật ra thì
thời giờ cũng chưa phải ở vào một
thời kỳ chiến tranh nữa. Vì vậy mà
nếu sức sinh sản quá số nhu cầu
nhiều quá, thì không sao kéo lại cái
trạng thái quân bình, không sao
tránh khỏi cái tình hình không
hoàng.

Đứng trước kinh tế khủng hoảng người ta dễ nghĩ đến nhiều cách giải quyết.

Trước hết có một hạn người nghĩ đến cách giải quyết bằng một cuộc chiến tranh thế nhĩ, việc cái có chiến tranh bỏ cứu cho cái nạn trẻ hóa... như trên đã nói. Vĩn biết đó là một cách giải quyết, nhưng cái cách giải quyết ấy ta dành phả thác cho tương lai..., nghĩa là không phải tự ý ai muốn dùng bay không muốn dùng mà được: nếu chiến tranh mà phải có, thì không thể nào tránh được; mà nếu nhân loại không còn có gì xấu xí nhau, thì ai có muốn chiến tranh cũng khó lắm.

Một phái nữa muốn giải quyết bằng cách đem nhân công mà thay cho độ thối cơ khí, lấy cơ khí chế độ cơ khí sinh ra cái nạn "trẻ hóa", giảm rất nhiều nhân công, sinh ra thất nghiệp. Đó là một ý tưởng, nhưng ta không nên cho là một ý tưởng hay, vì là trái với sự thăng tiến.

Có lẽ lại nghĩ cách giải quyết bằng sự dùng hết cả bọn thất nghiệp mà lại giảm tiền công nhứt. Đây là một chuyện khác. Ta hãy xét thử sự giảm lương của công nhân nó có ích hay có hại cho các nhà công nghệ thường mải thế nào. Trong bất kỳ dân tộc nào, cái phần chiếm số đông nhất, quan hệ như: cái phần thi tuyền Văn nên giảm bớt tiền lương của bọn sau này thì tất nhiên phải giảm bớt cái

(Xem tiếp trang nhì)
Giang - hạ

nhà dành ôm đạo lý trở về, cho đến
lời sau bao nhiêu khổ độ nổi gò
heo chân, học thuyết tuy lan rộng
khắp, mà hiệu quả đâu có được
như ý.

Ở Âu-Tây có Gia-giáo, ở Ấn-độ có Phật-giáo, lẽ lối tuy có khác, nhưng mục đích và con đường đi lại một.

Những đạo giáo kia đều không
hỏi bất cứ đạo lý chân, mà toàn
theo cái công lệ « thích, oán ; không
thích, mất ». Một chừng cơ rã ; rõ
ràng xã hội hiện thời, là học thuyết
giao lý của thánh hiền xưa, như
gạo nước thủy triều lớn đã đến
tức ngưng, chỉ còn phải sụt xuống.
(Còn nữa)
Ng. T. Th.

CHUYÊN HAY

Cải tâm lý

« dôi mình »

Loại người có một cái tâm lý rất
ngộ, là cái tâm lý đối minh. Lạc-
nhân nói ngộ, mà ngộ thật ! Đó
là đối người khác kia, ai đi tu đi
đối minh là ngộ tu ? tâm ý cho
Lạc phật học môn c' tâm lý học s-
ra ! Loại người dốt kẻ ngu-phàm
hay có trí thức, đều có một lòng
muốn như nhau, là muốn cái hạnh
phước cho mình. Nhưng cái hạnh
phước ấy khó giải rõ tâm. Sao gọi
là phúc ? sao gọi là họa ? Giàu có
sao trọng, có cảnh, là phúc ; không ?
Nghèo hèn đói rách có chắc là họa
không ? Phúc hay họa chỉ là thỏa
được lòng muốn, hoặc không thỏa
được lòng muốn đó thôi. Nhưng
cái lòng muốn của người nó có
đơn giản đâu ! Ngày nay muốn
thế này, mai lại muốn thế khác,
ngày nay có một ý tưởng sắp sửa
đem ra thực hành, té ra ngày mai
đã đổi mới ý tưởng... Nếu xét
cơ sâu như thế... thì không sao
phân biệt được họa với phúc !
Đã là thứ xét cái hạnh phúc ngày
nay, giờ nào vậy ; và hãy tạm
nằm trong vòng dã dĩnh, cho rằng
cái quan niệm về hạnh phúc ấy
sẽ không thay đổi.

Một chàng học sanh di thí, muốn
thi cho đậu; cái hạnh phúc là nằm
trong cái đậu. Một người có bệnh,
muốn bệnh mau lành, cái hạnh
phúc là nằm trong cái lành. Tuy
thì chưa đủ, tuy bệnh chưa lành,
nhưng thì tỉnh và bệnh nhưn đậu
mong ước cái kết quả đó, mong
ước mà trong lòng nóng nảy, hồi
hấp; mà trong sự mô tưởng lại,
cả hai người đều tìm sự hưng thú.
Nữa biết trước rằng cái lành mô
ước đó là hảo thì sao có hưng thú
được. Vì vậy mà một nỗi ra cái
tâm lý ngộ, là cái tâm lý đối minh.
Anh thì sinh biết sức mình còn
kém, người bệnh biết bệnh mình
nan y, thế mà cả hai cũng tìm
cách làm cho mình tin rằng thế
nào cũng đủ được, thế nào cũng
lành được! « Người sống nhờ hy
vọng » là thế đó! Nhưng than ôi!
cái hy vọng đây nó mỏng, mỏng
lắm sao! Biết mình mạnh mà cũng
có lòng tin, lại muốn sao cho người
khác cũng đồng một lòng tin như
mình, và bày tỏ cái lòng tin ấy
cho mình được dễ thêm. Như thế
gọi là tìm cách dối mình. Dối mình
cho được sự yên trí. Cũng có đậu
hay: Hay là vì cái sức tự kỷ ám
thị nó đưa mình đi giữa khi đến
chỗ sẽ đậu. Mà cũng có đậu đó,
dù là ước tưởng thì đậu mà không
chiu học hành, bài vở không ăn
nhuần, cả trường cái lương với
trường hải bất nhứt tột; ước
tưởng lành bệnh mà thuốc thang
không uống, lại không biết kiên cố,
sợ ăn làm nóng quấy. Như thế
là dối mình đến hai lần vấp.

Vi chuyện cá nhân nhỏ mọn, đổi
mình mà có hại thay, huống là
chuyện quốc gia đại sự.

Tòa Kiểm duyệt bỏ một đoạn

Lee-nhân

Loài người lúc ban sơ kết bầy lại, nhưng sinh hoạt theo lối công cộng bình đẳng, tự do, trong bầy chưa có chia ra gia đình gia- tộc. . . . Khi từ chế độ là tướng tiền lên đến chế độ phong kiến, quân quyền, tư bản, vì lòng tham lam của người vô hạn, chỗ nghĩ cá nhân thành công, gia đình giàu có mới thành xã hội.

Về đời thương cô, loài người
ăn chung ở chung, của trời đất để làm
chung, trai gái đi lại với nhau,
cũng như một giống vật khác, chỉ
vì sinh lý thúc dục. Người chưa có
quan niệm về gia đình, chưa có tư
tưởng van đấp nền kinh tế trong
gia đình, gây mối hận phúc trong
gia đình cho đời vợ chồng đến già
mới rã rạc.

Vào khoảng chế độ tư sản nhóm
đàn, người thành một vật lịch kỳ, s
phần này. Quyền lợi cá nhân
đoàn thể nhau mà đoàn thể r
người hết chỗ trong môn, nh
đoàn thể, đã thấy là lợi đ
khí nhiệm phải nia s
đoàn thể, hay đi lại với m
đoàn thể với nhau, giúp đỡ lẫn n
trong những lúc tai nạn b
m đau già c; mà những k
bên vạ chẳng con cái là người
tr nhiệm mình đã có lòng thương
đoàn thể.

Chế độ gia-đình bắt đầu mờ ra đó; sau đến chế độ gia-tộc, chế độ làng, chế độ quốc gia lần lượt suy - dần của lịch sử. *nécessité* (historique) mà xuất hiện. Nhưng dưới chế độ tư sản đã có bộ lạc quốc gia, có dân tộc, phải tiếng yêu tự chúng, thì cũng chỉ gần 1 thời, như những loài dã

đoàn quân thù, tranh đất cướp nước; còn bình nhất trong cuộc sinh hoạt thì quyền lợi vẫn đối chọi nhau, xa nhau như trời với vực vì trong những đoàn thể ấy còn chia ra nhiều giai cấp như phong-tiến, địa-chủ, nô-tì v.v...

Song xã-hội bấy giờ có tính chất giai cấp, mà người cùng một giai cấp chưa giác ngộ chưa hiểu rõ quyền lợi bộn mình, chưa biết liên kết để cùng nhau đánh vực. Đó cũng là một lý làm cho người cùng phái lại chặt lấy gia-dình nữa.

Trong xã hội, gia đình thành lập riêng một phần tử: Trên thì vua quan, cha truyền con nối, ngôi qui quyền cao; dưới kẻ sĩ dân, cha chết cũng có con, quanh quẩn với ba sao đất, bo bo giữ gia đường hương hỏa! Con cái đẻ ra, chỉ xem là con cái riêng của một vợ một chồng. một cánh cửa họ, để kẻ thù nối dòng, để ông bà cha mẹ lác giã nhà con nơi nương dựa; xem như câu « trẻ cây cha, già cây con », câu ấy đủ đủ tỏ cái làm lý ích kỷ con kẻ làm cha mẹ nuôi con ra thế nào!

Những lý do vừa kể trên, tức là cái chìa khóa để mở cửa cho chế độ gia đình. Sau những học thuyết này về gia đình, những vấn đề gia đình giáo dục, gia đình luân lý, gia đình đạo đức, một ngày một đường xuất, đem ra giải quyết, để tạo chế lòng tư vĩ, lành gia hạnh khác chúng cho loài người, vì người đời đã thấy càng ngày càng rõ có mối liên quan trong gia đình với xã hội; chế độ gia đình từ đó mới dần dần cơ vững vàng để mở rộng.

Tàu và ở Ta có Nho-học, là một học thuyết tùy thời thế chủ trương đời đời, xây nền đắp móng cho gia đình, nhờ vậy tư tưởng gia đình mới in sâu bám chặt vào óc người dân được mấy mươi thế kỷ!

Những học thuyết kia xuất hiện từ căn ích cho đời, nhưng ta phải biết rằng lý chỉ là một vị thuốc cứu đời, chứ không phải một vị thuốc trị bệnh được triệt để. Bệnh mà họ chữa chỉ chứng thì thuốc cũng phải thay. Xem như Kado-gi là một vị khí Sô khí Gô, khí Trần khí Vậ

http://www.elsevier.com/locate/jmb

LAIT CONDENSE
NESTLÉ
QUALITÉ SUPÉRIEURE

IMPORTÉES DE SUISSE
MAISON NESTLÉ (FRANCE)
PARIS

Nestlé & Co. S.A. - CHAM

PHÒNG-TÍCH

合 Maison HOP-THINE 盛
SOIERIE & MERCERIE
32 Rue des Carionnais Phố Hàng Ngang
HANOI

Nay cần báo
Mme NGUYỄN-THỊ-SÁU
HỢP-THỊNH
Soierie & Mercerie 33 Rue des Cantonnaires
HANOI

Mỗi bao giá 0\$15.
Bán tại :
Thanhhoa : M. Thuần Long 73, phố lớn
 M. Di-Long 112, phố lớn
 M. Kinh, thố may, 118, phố lớn
 M. Hốp-Mỹ, 4, phố cửa Tòa
 M. Nam-dông Ich, 33, bên ngv
Bai thuong M. Tuất, bên phố
Vinh M. Vinh-hung-Tường, 176, Sarraut
Huê M. Thanh Lan, prés de la procure
 de la Mission
Tourane M. Nguyen-bửu Vinh, com-
 mercial
Tamquan M. Huynh Diab, l'ang
 Tường xuân
Quangngai M. Quảng hòa Tê công ty,
 Phù an
Bồngson M. Hồ Phóng, commerciant
 à Hoa An
Nhatrang M. Mông-lương Thu quan
 duyệt phôn
Cana M. Léon Triém, Fourne-
 leur de chaus-
Minhhoa M. Nguyễn Thế, concessionnaire
 à An Son
Mau ty 50 bao trở lên, gửi theo cách
cánh hóa giao ngân, thì thanh mỗi 10 bao
là 1\$25, không phải chịu cước. Theo jea
mandat gửi cho :
M. Nguyễn hữu Cờ, Từ tá, village Hong-
nghe, phu Honghe, Thanhhoa (Annam)

TAM LY TIÊU-THUYẾT
Giang - Hạ DỊCH - THUẬT

56 20

Nhà họa sư lấy cầm cái bút lông lui lui hai bước. Trước một tấm phông bằng vải sẫm màu như đen đã lộ ra trong ánh sáng lấp lánh. Tay cái hình trên tranh có cái đầu tóc bôi quá dài và quá thấp, nhưng vì cặp mắt và cái miệng như nhợt nhạt nên cái gương mặt trong cái vai vế, cười một cái trông riêng

— Thật hết sức đẹp rồi đó, họa sư ! Thật tại họa sư là vô địch ! không biết là sao mà trong khoảng thời giờ ngắn ngủi, lại vừa làm vừa chơi, mà họa sư có thể tạo ra một

— Trong đời tôi, không khi nào

7206 12 101 211 911 1111 1111 101

(Ký sau số 113)

ING
1988